

Hagyomány és újítás

Lengyel Ágnes: „Csak a rózsám járjon szép csinosan...”.

Ünnepi palóc öltözetek napjainkban

El tudjuk-e vajon képzelni, milyen gazdag tudásanyag állna ma rendelkezésünkre a századforduló népi kultúráját illetően, ha a korabeli néprajzkutatók nem kizárólag a még terepen fellelhető archaikus elemekre koncentráltak volna, hanem a kor teljességben – tehát tradíció és innováció mindenkori elegyeként – élő jelenségeit vették volna lehetőségeik szerint számba? A budapesti Néprajzi Múzeum épp ezt a kihagyhatatlan lehetőséget felismerve indította el MaDok elnevezésű jelenkutatási programját, melynek célja megalkotói szerint a kortárs tárgyi világ múzeumi dokumentációja. A programhoz csatlakozott Lengyel Ágnes 1996-ban megkezdett népviseleti változásvizsgálataival a balasagyarmati Palóc Múzeum is.

Mint köztudott, a népviseletből való kivetkőzés folyamata – néhány kivételes survival jelenségtől eltekintve – az 1950-es évek elejére a palócok által lakott területen is befejeződött, a hagyományos öltözködési kultúra funkcionális rétegződése felbomlott. A viselet azonban új – színpadi – környezetében élt tovább a neofolklorizmus folyamatainak kellékeként. Lengyel Ágnes kutatásai során az ünneplő öltözetek felújítása iránti igény új közösségi rendezvények kapcsán való fokozódását kísérte figyelemmel. A hagyományörzők színpadi

viseleteit „a recens kor paraszti-falusi ízlésvilágának tükrözői”-ként dokumentálta, az „átminősült hagyomány” jelenkori lenyomatainak tartva azokat. Az interjúkészítés, résztvevő megfigyelés és fotózás során eredeti és újravarrott elemekből összeállított viseletekről kérdezte adatköz-

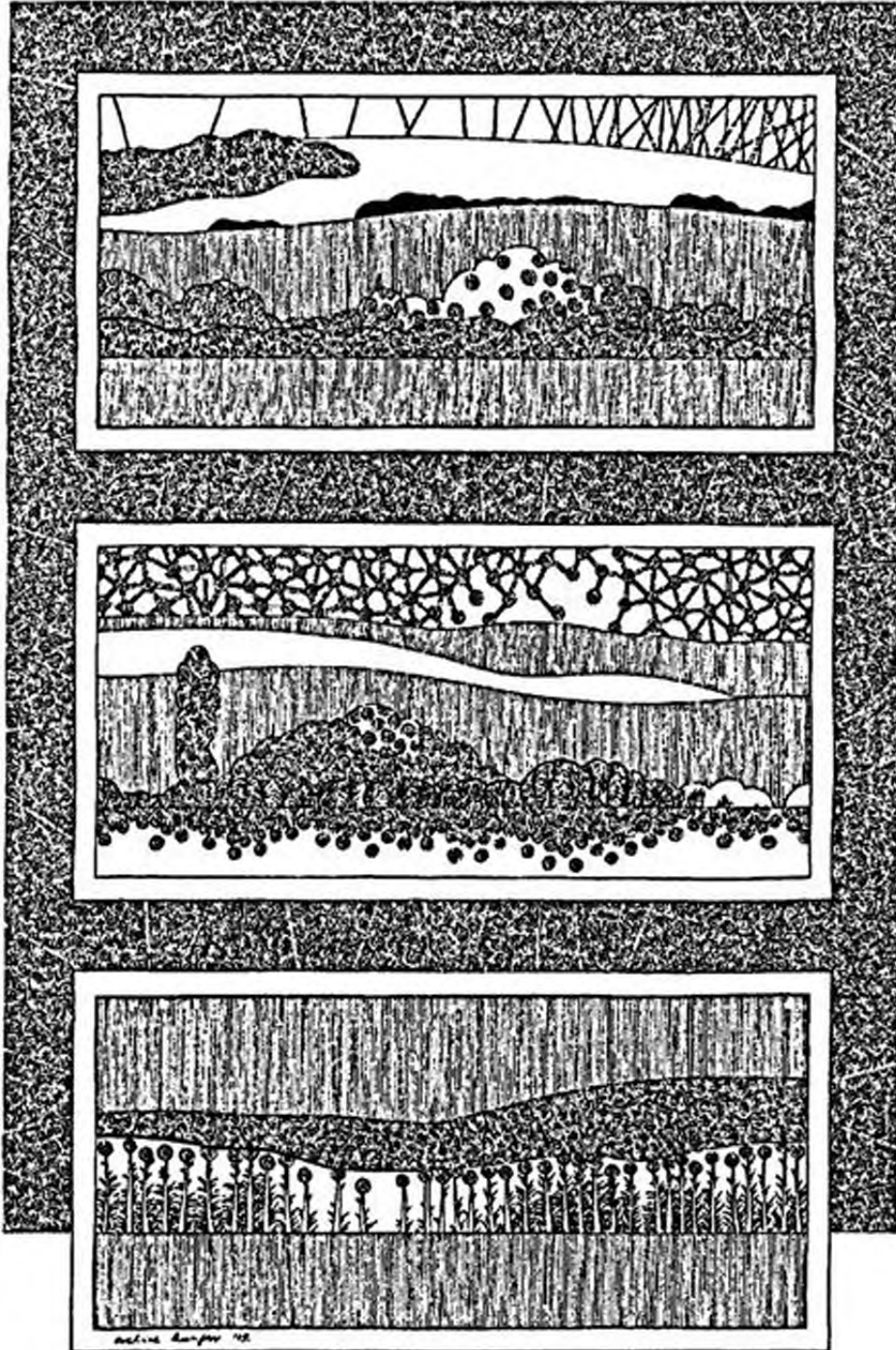
lőit, melyekben az átélt jelen természetességével (és főként gyakorlatiasságával) simul egymás mellé az 1920-as években – a még élő hagyomány keretei között – megvarrott „kecele” (kötény) és az egykori Csehszlovákiában vásárolt „Italian design” feliratú bolti cipő.

A Palóc Múzeum számára 2006–2007-ben megvásárolt újravarrott hollóközi és érsekvadkerti viseletkollekciókat az intézmény azonos című kiállításán mutatta be 2008. október 3. és 2008. december 31. között. A most bemutatásra kerülő kiállítási katalógus bevezetőjében a szerző rámutat az újravarrott viseletek új funkcióira – „a szocializmus évtizedeiben deformált hagyományos falusi önidentitás” rehabilitálódásában játszott szerepükre Érsekvadkert, és a „világörökségi helyszínen marketing-eszközzé” való átminősülésükre Hollóköz esetében. A továbbiakban a gyűjteménybe került 94 darab új viseletelemet mutatja be színes képekkel gazdagon illusztrálva, egy-egy konkrét összeállítás (pl. leányviselet, menyasszonyviselet,

menyecskeviselet, férfiviselet) elemei-
ként egymás mellé állítva azokat. A
kötet anyaga 21. század eleji pillanat-
képként szép példája annak a néprajz-
tudományban mára tényként elfogadott
tézisnek, hogy a hagyomány és az újítás

nem ellentétes, hanem egymást kiegé-
szítő folyamatok.

(Nógrád Megyei Múzeumi Szervezet-
Palóc Múzeum,
Salgótarján–Balassagyarmat, 2008)

*„Egy nemzet intelligenciája csak akkora nagy,
amikorának irodalma mutatja.”*

(Mikszáth Kálmán)

PÁLYÁZATI FELHÍVÁS

Nógrád Megye Önkormányzata, valamint a *Palócföld* irodalmi, művészeti, közéleti folyóirat szerkesztősége a 2010. évre meghirdeti a

MIKSZÁTH-PÁLYÁZATOT.

A pályázaton eddig nem publikált, máshol egyidőben be nem nyújtott, mikszáthi hagyományokhoz kapcsolódó szépirodalmi művekkel, valamint tanulmányokkal lehet nevezni.

Maximális terjedelem: 15 flekk (1 flekk 1350 karakter)

A pályamunkákat 3 példányban, jeligével ellátva (feloldását zárt borítékban)

2010. június 15-ig

lehet benyújtani a *Palócföld Szerkesztőségének* címére (3101 Salgótarján, Pf.: 270).

A pályázatot a *Palócföld* folyóirat szerkesztősége bírálja el.

A pályázat díjai:

I. 100 000 Ft

II. 80 000 Ft

III. 60 000 Ft

Eredményhirdetésre 2010 szeptemberében, a Nógrádi Megyenap és Kulturális Fesztivál keretében kerül sor.

A díjazott művek közzlésének jogát a *Palócföld* folyóirat fenntartja.

Nógrád Megye Önkormányzata

Palócföld Szerkesztősége

KUSNYÁR EVELINE (1982, Balassagyarmat): Képzőművész. Budapesten él. A balassagyarmati Rózsavölgyi Márk Művészeti Iskola növendéke volt, majd a Szegedi Tudományegyetem Juhász Gyula Tanárképző Főiskolai Karán diplomázott 2004-ben rajz-művelődésszervező szakon. 2008-ban a Magyar Képzőművészeti Egyetem vizuális nevelőtanár szakán szerzett oklevelet. Számos csoportos és egyéni kiállításon vett részt, többek között a Karton-Art Design Galériában, a Present Galériában és az Olof-Palme házban (Budapest), a Károlyi Galériában és a Garázs Galériában (Szeged), az aMATOR aRTIUM és a „Művészetek Szerelmesei” Országos Képző- és Iparművészeti Tárlatokon (Salgótarján) és a Balassagyarmati Nyári Tárlaton. 2001-ben és 2007-ben a Szécsényi Őszi Tárlaton elnyerte Balassagyarmat város különdíját, 2003-ban és 2005-ben a salgótarjáni Képző- és Iparművészeti Tárlat díjazottja.

KARMANN JÁNOS (1948, Galgaguta): Képzőművész. A Képzőművészeti Akadémián Basilides Sándor festőművész tanítványa volt, majd Farkas András festőművész képzőművészeti önképző körébe járt. A grafika, a festészet és a szobrászat is foglalkoztatja. A Balassagyarmati Nyári Tárlat és a Szécsényi Őszi Tárlat rendszeres kiállítója, utóbbin háromszor díjazták műveit. Az ország különböző településein közel száz alkalommal szerepelt alkotásaival. 1969-től tagja a Nógrád Megyei Amatőr Képzőművészek Stúdiójának. A Komjáthy Jenő Irodalmi és Művészeti Társaság alapító tagja. A Magyarországi Szlovák Írók és Művészek Egyesületéhez 2000-ben csatlakozott.